

justorum, sed in ista via: numquid in patria? Quare non in patria? Quia « venientes venient in exultatione portantes manipulos suos. » Felicitas venit, numquid lacryma redit? Porro autem illi qui hic inaniter plorant, inaniter rident, cupiditatibus suis dissipati, quando fraudantur gemunt, quando fraudant exultant: plorant et ipsi in via ista, plorant et ipsi; sed non in exultatione. « Venientes » autem venient in exultatione, portantes manipulos suos. » Quid colligunt, qui nihil seminaverunt? Imo colligunt, sed quod seminaverunt: quia spinas seminaverunt, ignem colligunt; et eunt non de fletu ad risum, sicut sancti, « Euntes ibant, et flebant, mittentes semina sua, venientes autem venient in exultatione: » illi a fletu ad fletum, a fletu cum risu ad fletum sine risu. Quid enim illis fiet? Quo eunt quando resurrexerint? Quo, nisi quo Dominus dixit: « Ligate illi manus et pedes, et projicite » illum in tenebras exteriores¹? » Age, quid postea? Tenebræ erunt, et dolor non erit? Forte palpabunt, sed non dolebunt? non videbunt, sed non cruciabuntur? Absit. Non solæ tenebræ erunt, non eis sola tollitur species qua gaudebant, sed datur etiam quod in æternum gemant. Ne contemneres enim tenebras, o quisquis es flagitiosus, qui soles propter tua mala facta, et propter lasciva adulteria non solum tenebras non horrere, sed quærere, qui soles plus gaudere quando lucerna extinguitur: non tales tenebras habebis ubi gaudeas, ubi læteris, ubi te voluptatibus carnis oblectes, non sic erunt ipsæ tenebræ. Sed quomodo erunt? « Ibi erit fletus et stridor dentium². » Tortor sine defectu, tortus sine defectu. Nec qui torquet, fatigatur; nec qui torquetur, moritur. Erunt ergo æternæ lacrymæ illis qui sic vixerunt, erunt æterna gaudia sanctorum, quando « venientes venient in exultatione, portantes ma-

¹ Matth. xxii, 13. — ² Ibid.

» nipulos suos: » dicent enim tempore messis Domino suo, Domine, adjuvante te fecimus quod jussisti, redde quod promisisti.

SERMO XXXII¹.

In Psalmum cxlili: *De Golia et David, ac de contemptu mundi.*

I. DEUS et Dominus noster curans et sanans omnem animæ languorem, multa medicamenta protulit de Scripturis sanctis, velut de quibusdam armariis suis, cum lectiones divinæ legerentur; quæ per ministerium nostrum adhibenda sunt vulneribus nostris. Non enim sic nos esse profitemur pueros medici, per quos alios sanare dignetur, ut nos ipsi jam non habeamus necessariam curationem. Si in illum intendamus, si ei nos toto corde præbeamus curandos, omnes sanabimur. Multa lecta sunt, et magna, et necessaria: quanquam ita sint omnia; sed tamen alia secretius in Scripturis absconduntur, ut quærentes exerceant; alia vero in promptu et in manifestatione ponuntur, ut desiderantes curent. Psalmus hic magna quidem secreta continet, quæ si omnia singillatim tractare voluerimus, vereor ne non ferat communis infirmitas; sive propter æstus temporales, sive propter corporis vires, sive propter intelligentiæ tarditatem, sive etiam propter ipsam minus idoneam sufficientiam nostram. Pauca ergo inde delibabimus, quantum existimamus sufficere officio nostro, et intentioni Charitatis Vestræ.

¹ Alias 20 de Diversis, et 31 ex Homiliis 50.

II. Primo, titulus ejus est, « Ad Goliath¹. » Qui rudes non sunt in Scripturis divinis, qui amant frequentare istam scholam, qui non oderunt magistrum, sicut pueri desperati, et intentam aurem præbent in ecclesia lectoribus, atque exceptorium cordis sui in fluentia Scripturæ divinæ patefaciunt; qui non intra istos parietes domus suæ curam gerunt et domesticis fabulis delectantur, ut ideo conveniant, ut inveniant cum quibus loquantur nugatoria, non cum quibus audiant utilia; qui non amant loqui de rebus alienis, cum defecerint in suis: qui ergo non ita conveniunt, et frequenter conveniunt, non sunt rudes in isto titulo Psalmi, quod scriptum est, « Ad Goliath: » norunt quis fuerit Goliath. Tamen propter alios qui vel nunc intenti sunt, alio autem tempore minus sunt intenti, vel fortasse spinis sæcularibus, id est, negotiorum mundanorum curis, verbum in corde suo tanquam semen utile effocare consuerunt, narremus etiam ista pervetera, et usitata intentis et studiosis litterarum divinarum.

III. Goliath unus fuit ex Allophylis, id est, ex alienigenis, qui bellum gerebant illo tempore adversus filios Israël. Eo autem tempore David sanctus, cujus est hoc Psalterium, imo per quem ministravit hoc Psalterium Spiritus sanctus, puer erat pascens oves patris sui, tenera ætate, vix dum adolescentulus². Fratres ejus jam juvenes militabant, et in exercitu regis erant. Attulit eis missus a parentibus aliquid de domo, usibus ipsorum. Ita illo tempore quo pugnabatur, in exercitu inventus est nondum miles, sed militum minister et frater. Exiit tunc Goliath iste, de quo mentio facta est, ingens statura corporis, armis instructus, viribus etiam exercitatus, elatus jactantia, qui superbe provocaret ad monomachiam adversarium populum: hoc est, ut unus inde electus ab ipsis proce-

¹ Psal. cxxliii. — ² 1 Reg. 37.

deret adversus eum, ut duobus pugnantibus examen totius belli in medio versaretur, pacto et placito addito, ut si quis duorum illorum vicisset, universæ parti unde steterat tribueretur victoria. Rex ergo ille populi Judæorum filiorum Israël Saül erat. Angebatur, æstuabat, quærebat in universo exercitu parem illi: verum non inveniebat, nec forma corporis, nec audacia provocationis. Cum ergo æstualet, ausus est puer iste David, non præsumens de viribus suis, sed in nomine Dei sui, procedere adversus eum. Nuntiatum est regi, non audacia pueritiæ, sed fiducia pietatis: nec rex abnuit, non recusavit. Intellexit, cum videret audentem puerum, aliquid divinitatis in eo esse, nec illam teneram ætatem sine divino instinctu talia posse præsumere. Libenter accepit: processit adversus Goliath.

IV. In omnibus ergo, qui erant in ea parte, unde procedebat David, non erat præsumptio nisi de Deo: in illis autem tota spes in unius hominis viribus. Sed quid est homo, nisi quod in isto Psalmo cecinit? « Homo vanitati » assimilatus est, dies ejus velut umbra prætereunt¹. Ergo spes illorum inanis, quæ collocata est in umbra transeunte. Armatus est autem David, ut quoniam ætate et viribus impar erat, quasi armis par esset: sed arma vetera non adjuvabant, potius onerabant novam ætatem. Et ad hoc pertinet quod etiam apostolica lectio ante Psalmi canticum præsignavit, dicens: « Exuite vos veterem » hominem, et induite novum². Noluit David vetustatem armorum: abiecit; onerosa esse dixit, quia implicabant eum. Expeditissimus ille ad prælium procedere cupiebat; fortis non in se, sed in Domino; armatus non tam ferro, quam fide.

V. Tamen abjectis armis, elegit aliquid unde pugnaret: et hoc non sine sacramento. Nam videtis quasi duas

¹ Psal. cxxliii, 7. — ² Coloss. iii, 9.

quasdam vitas, unam in alienigenis veterem, alteram in Israëlitis novam, adversus invicem dimicare. In illa parte corpus diaboli, in ista præfiguratio Domini Jesu Christi. Tulit quinque lapides de torrente, de fluvio, et posuit in vase pastoris, quo lac mulgeri solet, et ita processit armatus. Quinque lapides, Lex erat; continetur enim Lex quinque libris Moysi. Et in ipsa Lege decem præcepta sunt salutaria, quibus decem præceptis cætera serviant. Præfiguratur ergo Lex et quinario et denario numero. Et ideo David pugnavit quinario, cecinit denario dicens: « In » psalterio decem chordarum psallam tibi¹. » Neque omnes quinque lapides misit, sed unum tulit. Namque in numero lapidum, numerum librorum ostendit, in uno lapide unitatem implentium Legem. Unitas enim ipsa implet Legem, id est, charitas. Ideo sublatis sunt quinque illi lapides de fluvio. Fluvius quid significabat illo tempore?

VI. Non enim semper in Scripturis eadem significantur rebus certis. Et hoc nosse debet Sanctitas Vestra, propter cæteras regulas, ut etiam dociles Lectorem audiatis. Ea quæ ponuntur allegorice in Scripturis, non semper hoc significant. Non semper mons Dominum significat, non semper lapis Dominum significat, non semper leo Dominum significat, non semper bonum, non semper malum; sed pro locis Scripturarum, quo pertinent cætera circumstantia ipsius lectionis. Quemadmodum litteræ in tot millibus verborum atque sermonum ipsæ repetuntur, non augentur: verba infinita sunt, finitæ sunt tamen litteræ: verba numerare nemo potest; litteras quivis potest, unde multitudo verborum est. Cum una littera variis in locis ponitur, et pro loco valet, non unam rem valet. Quæ tam diversæ res, quam Deus et diabolus? Tamen in capite, *D* littera est, eum dicimus Deus, et cum dicimus diabo-

¹ Psal. cxliii, 9.

lus. Sicut ergo littera pro loco valet: errat autem, et nimis absurdus est, et intra¹ puerile cor, qui cum legerit, verbi gratia, *D* litteram in nomine Dei, timet illam ponere in nomine diaboli, ne quasi Deo faciat injuriam. Sic etiam qui imperite audit divinas Scripturas, ut de isto ipso exemplo non recedamus, cum audit, verbi gratia, in allegoria positum fluvium, eo loco ubi dictum est: « Fluvius » minis impetus lætificat civitatem Dei²: » dictum est autem de inundatione Spiritus sancti, de qua alio loco ait Propheta: « Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ, et » torrente voluptatis tuæ potabis eos³: » cum ergo sic acceperit fluvium in bono, et laudaverit, et delectatus fuerit; quando pro loco dicitur ei, quod fluvius significet homines fluentes, et temporalibus deditos, cum transeuntium amore transeuntes, expavescit; quia in alio loco acceperat fluvium in bono significare aliquid, et perturbatur: ita fit in Scripturis mutus, quomodo in litteris mutus efficitur, si noluerit transferre ipsas litteras ad alia verba, sed in his solis verbis eas tenuerit, in quibus eas primo didicerit.

VII. Si percepit hoc Sanctitas Vestra, res vobis dicta est, quantum arbitramur, utilissima; et quæ vos multum adjuvet, non solum ad audiendos Tractatus nostros, sed etiam ad intelligendas ipsas Scripturas, de quibus vobis ista tractamus. Fluvius ergo, unde tulit tunc David quinque lapides, non bonum aliquid significavit illo tempore. Noviquidem posse quibusdam occurrere, et in bono significare illum fluvium: sicuti si quispiam velit baptismum intelligere, ut lapides de baptismo levati, id est, homines baptizati, fortissimi sint adversus diabolum, qui significabatur per Goliath. Tamen propter quinarium numerum constat nobis ratio, quia dixeramus Legem significari qui-

¹ Forte gestat. — ² Psal. xlv, 5. — ³ Id. xxxv, 9.

nario numero, propter quinque libros Moysi. Quid significat quod de fluvio sunt ablati, et positi in vase pastoritio? Jam diximus, quia in adventu Domini nostri Jesu Christi, ut vere diabolus vinceretur, Lex transiit ad gratiam. Quid tam significans gratiam, quam lactis copia? Sublati sunt autem illi lapides de fluvio. Fluvius significabat populum fluxum, deditum temporalibus rebus, amantem transeuntia, et cupiditatis impetu in mare hujus sæculi decurrentem: qualis erat populus Judæorum vetus. Acceperat Legem, sed calcabat Legem, et transibat super Legem, et ferebatur in mare, quomodo fluvius super illos lapides. Non enim lapides illi limitem fecerant fluvio, ut statuerent fluvium. Quod si ita essent, significarent coercionem Legis, et eos qui cum fluere cœperint voluptatibus et cupiditatibus suis, venientes ad præcepta Legis consistunt, et refrenant impetus libidinum suarum. Non autem ita erant illi lapides; sed in fluvio, super quos transibat aqua, sicut super Legem transgressor populus transibat. Inde ergo Dominus tulit Legem ad gratiam: id est, de fluvio tulit, et in vase pastoris posuit.

VIII. Qui ergo vult implere Legem, gratiam cogitet. Ideo et illa decem præcepta psalterii decem chordarum, ipsa sunt quæ erant in illo populo vetere: sed illum populum decem præcepta timore opprimebant. Non enim erat in illis charitas, quæ est per gratiam; sed timor erat. Præcepta Domini pœnalia erant illi populo; quia impleri non poterant amore⁵. Conabantur, sed cupiditate superabantur. Cum ergo quisque ad gratiam transitum fecerit, non alia præcepta implet: sed ipsa quæ hac impleri non poterant, hac implentur. Non est tamen vis præceptorum, sed vis gratiæ Dei. Nam si præceptorum Legis hoc esset, et illa impleret. Qui transit ad Christum, transit a

¹ Forte timore.

timore ad amorem, et incipit amore jam posse, quod timore non poterat: et qui trepidabat in timore, non trepidat in amore. Ideo hanc in decem præceptis, quia significat David hominem qui transit ad gratiam, cum dicit: « In » psalterio decem chordarum psallam tibi¹, » jam cantare in præceptis, hoc est hilariter præcepta complere.

IX. Et ut noveritis, fratres, quia gratia hoc implet, nemo² debet de viribus suis præsumere: hoc est enim præsumere de gratia Dei. Vocat enim te Deus, et jubet ut facias: sed ipse dat vires, ut quod jubet, impleri possit. Tibi autem capax fides adhibenda est, ut inundatione gratiæ humilies te, supplices Deo, nihil de te præsumas; spolies te Golia, induas David. Ad hoc pertinet quod in eodem Psalmo dicitur, quod jam commemorare cœperamus, « Quid est homo³ » Hoc enim monet, ne de se præsumat homo. Nam videte quomodo incantat adversus Goliath, qui de se præsumebat; et commendat ibi David, qui infirmus in hominibus, in Deo firmissimus erat. « Quid est homo? » Et dicit quid sit homo: « Quoniam » innotuisti ei. » Hoc est totus homo, si innotescat illi Deus: si autem non illi innotescat Deus, nihil est homo. Quid est homo, cui non innotuit Deus? « Homo vanitati » assimilatus est, dies ejus velut umbra prætereunt⁴. » Ergo, « Quid est homo, quoniam innotuisti ei: et filius » hominis, quoniam æstimas eum? » Quid est, « æstimas » eum? » Placuit tibi eligere illum, et constituere in aliquo superiore et eminentiore loco: misericordiæ tuæ est, non meritorum ipsius.

X. Quære quid sit hominis proprium, peccatum invenies. Quære quid sit hominis proprium, mendacium invenies. Tolle peccatum, et quidquid consideraveris in homine Dei est. Non ergo amet homo quod proprium est. Etiam

¹ Psal. cxlili, 9. — ² Forte et nemo. — ³ Psal. cxlili, 3. — ⁴ Ibid. 4.

ad hoc potest pertinere illud quod dicit Apostolus: « Nemo » quod suum est, quærat¹. » Aliquando enim audiunt illud homines a Lectoribus, et ædificantur ad auferendas res alienas. Interest quis tibi dicat: Noli quærere quod tuum est. Aliquando enim dicitur a malo suasore, aliquando autem dicitur a bono doctore. Deus bonus est doctor. Quando ergo audis a Deo, Noli quærere quod tuum est: noli sic accipere, quomodo dici solet. Aliquid boni est, quod te monet Deus. Quod dicebamus, quære quid sit tuum, inuenies peccatum. Noli ergo quærere peccatum, et non quæris tuum: noli quærere mendacium, et non quæris tuum. Veritas enim a Deo est, mendacium abs te.

XI. Et si diabolus aliquando aliquid suggerit, consentientem tenet, non cogit invitum. Non enim seducit ille aut trahit aliquem, nisi quem invenerit ex aliqua parte jam similem sibi. Invenit enim eum aliquid cupientem: et cupiditas aperit januam intranti suggestioni diaboli. Invenit illum aliquid timentem, monet ut fugiat, quod illum invenit timere: monet ut adipiscatur, quod illum invenit cupere: et per has duas januas cupiditatis et timoris intrat. Claude illas, et imple Apostoli illud in hodierna lectione: « Non detis locum diabolo². » Ibi enim voluit ostendere Apostolus, quia quamvis intret et possideat diabolus; homo illi tamen locum dedit, ut posset intrare.

XII. Ergo quia nihil est homo cui non innotuit Deus et quem non æstimat Deus; dat illi gratiam suam, inveniens in illo quod damnet, et donans omnia confitenti, ut coronet credentem. Quid enim invenit Dominus in hominibus quando venit, nisi quod damnaret? Omnino, fratres, cogitate et videte, sive in illo populo Israëlitarum, sive in

¹ 1 Cor. x, 24. — ² Ephes. iv, 27.

Gentibus, non invenit nisi quod damnaret. Et ideo ad peccantes humilis voluit venire, non iudex, cum parcit illis, ut primo prærogaret misericordiam donando peccata, et sic postea redderet severitatem puniendo peccata. Non abutamur, id est, non male utamur misericordia ejus, et non sentiemus severitatem ejus. Ergo hoc est homo totum, quod ei innotescit Deus, quod dat illi gratiam suam, unde præsumebat David: Goliath autem de se, de viribus suis, superbus, elatus, inflatus, primo totam victoriam universæ partis suæ in se uno constituit. Et quia omnis superbia habet impudentiam frontis, in ipsam frontem lapide veniente dejectus est. Evacuata est frons, quæ habebat impudentiam superbiam suam; et vicit frons, quæ habebat humilitatem crucis Christi.

XIII. Propterea et nos signum ipsum crucis in fronte portamus, qui illud intelligit. Hoc dico, fratres, quia multi illud faciunt, et intelligere nolunt. Factorem quærit Deus signorum suorum, non pictorem. Si portas in fronte signum humilitatis Christi, porta in corde imitationem humilitatis Christi. Diximus autem, fratres, eum dare locum diabolo, qui illi aperit januas cupiditatis aut timoris: sed cupiditatis cujus, aut timoris cujus? Nam et regnum cœlorum cupimus, et gehennam timemus. Sed quomodo illæ januæ, cupiditas rerum temporalium, et timor pœnarum temporalium trahit plerumque ad nequitiam, et dat locum diabolo: sic cupiditas rerum æternarum, et timor pœnarum æternarum facit locum in corde verbo Dei.

XIV. Breviter ergo, fratres, si volumus bene vivere, plus amemus quod promittit Deus, quam quod promittit hic mundus; et plus timeamus quod minatur Deus, quam quod minatur hic mundus. Numquid magnum aliquid aut longum est quod diximus? Venit tentatio tibi alicujus

fraudis, vis facere fraudem, ut acquiras pecuniam: promittit Deus fraudem non facientibus sempiterna regna cœlorum, vincit te cupiditas ad pecuniam. Nam quis est qui nolit regna cœlorum? Sed plus velle terrena, hoc est peccare: plus velle quod præsens est, non credere quod futurum est; plus velle quod videt homo, et non desiderare quod promittit Deus: cum id quod videt homo, etiam ab oculis potest auferri, etiam possessum potest amitti; id autem quod promittit Deus, nec oculo carnis videri interim potest; et cum quisque ad Dei promissa pervenerit, non timet ne amittat; quia nemo est potentior illo qui dedit. Itaque, fratres, hærete charitate promissis Dei; et non vos superabunt cupiditates sæculi.

XV. Rursum timoris tentatio advenit: dicit tibi quisque, Dic pro me falsum testimonium. Primo promittit: sed cum non deceperit, si forte præponas promissa Dei pollicitationi hominum, non vincit cupiditas: per comminationem tentat, et incipit minari horribilia. Potens est forte in civitate, potens in sæculo, videtur posse facere quod minatur. Vincit te timor præsentis mali: quod et posset a te utique Deus avertere, si hoc illi videretur prodesse tibi: et si nollet avertere, intelligere deberes, quia non tibi permetteret evenire, nisi et hoc sciret prodesse tibi. Avertit ignem à tribus pueris idem Deus. Numquid mutatus est Deus, quia non avertit gladium à Martyribus? Idem ipse fuit Deus trium puerorum, qui fuit Machabæorum. Illi de igne evaserunt, illi ignibus cruciati sunt: utrique tamen in Deo sempiterno vicerunt. Non enim aut illi vita ista temporali delectabantur, aut illi minis temporalibus frangebantur.

XVI. Itaque noli timere hominem minantem tibi. Quid

est enim homo? « Vanitati assimilatus est, dies ejus sicut » umbra prætereunt. » Aut non tibi nocebit, et ante transibit illa umbra, quam ad te aculeus ejus transire potuerit; potens est enim Deus: aut si permissus fuerit nocere, ad tempus nocebit umbræ tuæ, id est, rei transitoriae tuæ, vitæ temporali tuæ, vitæ viteri tuæ. Usque enim ad ultimum mortis portamus aliquid veteris hominis. Temporalem vitam ille nocere potest, æternam tibi vitam nemo potest auferre. Tollet tibi impedimenta, quibus hic teneris; et hærebis Deo, cui te jam præmissa spe, charitate colligaveras.

XVII. Propterea in Psalmis elegantissime dicitur de homine malo: « Sicut novacula acuta fecisti dolum¹. » Sic illi insultat Spiritus Dei. Quid attendit in novacula? Non quia occidi homines de novacula possunt: sed ad quam rem facta est novacula. Facta est autem ad radendos capillos. Quid tam superfluum in corpore, quam capilli? Quanta instantia, quanto studio, quanta cautela, quanta intentione acuitur, ut radat capillum? Sic et homo malus tollit se in partem, cogitat, recogitat, excogitat, ponit fraudem super fraudem, quærit machinationem, ministros parat, falsos testes comparat, acuit novaculam. Quid facturus justo, nisi superflua rasurus?

XVIII. Itaque, fratres, si vultis parati esse ad sequendam voluntatem Dei, quod vobis dicimus, et nobis primum dicimus; imo omnibus dicit ille, qui securus dicit: si volumus parati esse ad sequendam voluntatem Dei, non amemus ista quæ transeunt, non putemus ipsam esse felicitatem, quæ dicitur in hoc sæculo. Hoc enim putabant illi alienigenæ; totam felicitatem in rebus temporalibus, totam suavitatem in umbra ponebant, non in ipsa luce, non in ipsa veritate. Ideo in isto Psalmo, qui « ad

¹ Psal. LI, 4.

» Goliath » est, attendite posteriora Psalmi : omnino lucidissimis verbis et enodatissimo sermone, qui non quærat interpretem aut expositorem, sed misericordia Dei ita sunt posita, ut nemo dicat : Ecce hoc quomodo voluit dixit, et pro ingenio suo interpretatus est, sensit ut voluit : sic sunt posita, ut nemo se excuset. Posita sunt autem a David dicente, id est, a nova vita, Christi vita, vita quæ per Christum nobis data est : insultans vitæ veteri, felicitati veteri hominum, et illis qui in eam spem ponunt, et illis qui adipiscuntur eam, et in illa gaudent.

XIX. Videntur enim justi laborare in hoc sæculo, et iniusti feliciter in hoc sæculo vivere : et quasi dormiat Deus, negligens res humanas, illi plerumque extolluntur impunitate, isti plerumque franguntur infirmitate, et putant sibi nihil prodesse quod bene vivunt, quia non habent ea quibus videntur abundare peccatores, scelerati et impii homines. Et quandiu talia rogant a Deo, ut pro magno sibi præstentur, tandiu errant ; et cavendum est ne dentur in potestatem cupiditatis suæ. Nam dictum est : « Dedit illos Deus in concupiscentias cordis eorum ¹. » Et magis propitius est Deus, quando superflua et nugatoria petentem non exaudit ut det, sed exaudit ut sanet non dando. Etenim quare ista quærant homines, quis non videt ? Ut in luxuriis suis consumant, et in nugis, et in insanissimis spectaculis, a Deo² quærant homines habere ista.

XX. Da mihi hominem de sæculo, petat a Deo divitias ; dentur, et vide innumerabiles consequi laqueos mortis ejus. Opprimit inde pauperem, superbit homo mortalis super hominem parem sibi, quærit honores ab hominibus vanos : ut autem adipiscatur, exhibet illis ludicra nequitiae, ludicra malæ cupiditatis : ludos et ursos emit, donat res

¹ Psal. lxxx, 13. — ² Forte ideo.

suas bestiariis, esuriente Christo in pauperibus. Quid opus est plura dicere, fratres ? Vos ipsi cogitate quæ nos tacemus, quanta mala faciant homines de superfluis rebus, quando illis acciderit proventus illarum. Nonne melius est, quando talis est homo, ut possit sic uti copia rerum præsentium, ut auferat illi eam Deus, non illi eam det ? Nonne tunc est misericordia ?

XXI. Et dicet : Bene feci, et nihil alienum abstuli, et non me exaudisti : ex eo quod habeo do egenti, non tollo alicui : a te peto, tu da. Quasi vero det tibi villam, nisi alius perdat villam. Si dicatur tibi : Vendas villam tuam : tanquam maledictum exhorrescis, injuriam tibi factam putas ; odium servas in pectore, quia hoc audisti ab homine, ut venderes villam : quasi emere possis, nisi alius vendat. Itaque quod valde cupis emere, et optas emere, si malum est vendere, alii malum quæris. Bonum est invenire saccellum solidorum in via : quod cum inveneris, dicis, Deus mihi dedit : quasi possis invenire, nisi alius perdat. Quare ergo non optas illorum thesaurorum bona, quæ tecum omnes sine angustia valeant possidere ? Desideras aurum, desidera justitiam. Habere aurum non potes, nisi alius amittat : justitiam ambo complectimini, et ambo dilatamini.

XXII. Redeamus ergo ad Psalmum, ut intelligat Charitas Vestra eos esse alienigenas, qui totam felicitatem non putant nisi præsentem. Sed dignum te judicas cui et ista Deus det : quære quomodo utaris. Si non dedit, scias quia prodest tibi quia non dat pater bonus. Quia et filius tuus quando plorat, ut des illi formosum cultellum manubrio deaurato ; quantum vult ploret, non illi das unde lædatur. « Domine, libera me de manu filiorum alienorum, quorum os locutum est vanitatem, et dextera eorum dextera